

Bestikeele kirjalikud
I^a kl. 1924. hargitused.
Leonh. Hallor.

BESTI PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND 23458

12-109-35

3458

1
Harjutus. N° 1. (124).

Korralikus talus on õu ik-
ka puhas. Kulle meeldib ini-
meste korralikkus. Inimesed olid
pidulikus meeleolus. Kõikjal va-
litses valgus ning pidulikkus.
Ta iseloomus puudub tervikkus.
Kogu ta olemus valitses mee-
heitlikkus. Ta näis olevat lep-
likus meeleolus. Kirikus valitses
nühalikkus. Julge ettevõtlikkus
teeb nii mõnegi rikkaks. Katsu-
ge ometi pünlisust seisukorras
pääseda! Kende vahenorra pün-
likkust võis lugeda väisusest.
Kunstniku meisterlikust män-
gust kõneldi väimustusega.
Koor kunstnik avaldas väüli kait-

mises looguni meisterlikkust. Loo-
vitage talle enam kannat-
likkust. Jageli oleme sunnitud
oma nõudlikust hõppima. Kõ-
neleja selgitas alkoholi kahju-
likkust. Hoidke end eemale
kahjulikust seltskonnast! Toalt
õpilaselt nõutakse korralikkust.
Alati olen ma te poolt sõbra-
likkust ja vastutulelikkust
leidnud. Tüdrukud manitse-
eskujulikkusele. Oma vähenõud-
likkusega paistavad silma Aus-
traalia mustanahalised. Kõne-
leja andis huvitava ülevaate
alkoholi kahjulikkusest. Sel jutul
ei ole tõelikkusega mingit ühist.

Harjutus №2. (126)

Kas teie soovite õnnu? Guur
 tänu teie soovide eest! Ei ole
 ilus, et teie haavate mu sõn-
 na. Teie haavade pärast ei mar-
 sa nii kurvastada. Mida teie saäl
uurite. Kuhu teie nüüd sammu-
te? Müüride taga marssisid sõ-
 durid. Teie sõbra siirade siirust
 ei saa ma aru. Kaval koer peitis
 kondi rusude alla. Kas teie luba-
te lapsi marjule? Teie samm-
de all õhkavad ka kivid! Palude
 all kasvavad mitmesugused see-
rid. Uuride ketid valmistatakse
 ka sullast. Gälle teie rusute mind!
 Kas teie palute teda või mitte?
 Ristide read mõjusid mu pääle

kuusvalt. Paldade vahel on elav
liikumine. Kas siis ka teie võt-
site? Teie valdate mind oma nõi-
dusliku jutuga. Panade võlvide
all liikusid huvireisijad. Kas teie
püsite paigal? Metsas oli kuulda
püsside pausumist.

Harjutus N° 3. (134).

Ta sattus surjade kiusajate kuu-
si. Üksikutes lõhkudes on veidi
vett. Selgetest jõgedest püütakse
ka lõhesid. Üksikutes kaevandikke
des seisab töö. Taat võttis vett tihe-
date sõõmudega. Haigete jälgide-
ga ei saa kaia. Kangelase püske-
telt põskedelt paistis õitsev noorus.
Ka ei armasta rüübida õudsetes

tornides. Lagedate väljade asemele
 tekivad ka meil perekad külad.
 Täna teid sõbralikkude sõnade
 ja tunnete eest! Kaugele merede
 tagant tulid ka linnud meid ilu-
 sate viisidega lõbustama. Lühike
 need küsimused parematele aega-
 dele! Need lapsed on alati liht-
 tes ülikondades. Päljamaale sõitva-
 tele laevadele laaditi nuid. Priskete
 koskede vahel on mõnus jalutada.
 Ili kuulda tergete sammude krabi-
 nat. Miks ei andnud nad su pik-
 kadele palvetele järgi? Jääs linnide-
 vatele laevadele ruttas jäälõhkuja
 abi andma. Mõned jõed on tuttavad
 oma järskude koskede poolest. Idel kos-
 rab ka külmemates maades. Latinate,

kohade, purikate, ja ahvenate kõr-
val saab Peipsist iseäranis rohkesti
tinte ja rääbiseid. Glärgal on raud-
rõngas nina sõõrmetest läbi. Ara
trummelda sõrmega! Kibedate ha-
vade tõttu pidin ma voodis puhka-
ma. Meie seisime vanaaegsete kõr-
gete võlvide juures.

Harjutus Nr. 4. (153.)

Muistlased ennustavad inimeste
hämmaldelt minevikku ja tule-
vikku. Kõrgetel mägedel lamab
igavene lumi. Mõni on mais
kapude kurride järel. Kuula-
jad olid lodusatest kõnedest üp-
ris huvitatud. Eile viibisime pa-

remate poegade ja tütarde kal-
muküüngastel. Ratsutajad sõitsid
tublide ratsude turjadel. Kasvan-
dunud kõnelesid lähemate mu-
rede üle. Nägusatest akendest ava-
nes kena vaade järvele ja jõele.

• Pärast matkajad puhkavad
avaratel verandadel. Lapsukesed
magavad pehmetes äiudes. Tööliste
huktsikutest kuuldi läbi lahtis-
te akende jutukõminat. Ta sõrmed
olid pikkade küüntega. Paljudel ini-
mestel on harjumus teisi loita. Too
kirjades riietes eit kaupleb kui juut.
• Ma viibisin mulla vaeste setude
külades. Lastele meeldib pisikeste
kutsude mäng. Ka pisemate draa-
made lavastamine nõuab suurt pin-

gutust. Kuuinalde valgus virven
das seintel. Jätke juba juht nei-
ude jumele üle! Oma kudes kan-
gast kudel telgedel. Mustade ka-
telde ja nõude küürimine väl-
kas mitu tundi. Need draamad
kuuluvad meie paremate toodete
hulka. Pane ka need mättad
värskete peenarde ümber! Üle tuge-
rate vabede oli lootatud mitu
rõku. „Meie oleme õigel jälgedel!
hüüdis mu vend. See töö on üleri-
kas mõttekatest teenadest. Nute ku-
lude kattes puudub mul raha. Ses-
sava olevat endiste õhtute laad. Meie
mets on rikas sirgetest kuusredes.
Kad on ka häide nannade pojad. It-
sustati toetada ühingu suurema

te summadega. Luvitajad mahutati
 nutesse nägusatesse taredesse.
 Lissevetavate laupade hinnad on
 kerkunud. Keil lõppesid need it-
 sa kiirete masurkadega. Vallatud
 poisid vehklesid tugevate venmal-
 dega. Mu vennad vübirvad värste-
 tel aledel.

Harjutus N° 5. (154).

Rutaku ka nemad oma maksu
 õiendamise! Lühikese tema ka see
 laud siledaks! Poiss tõendas, et ta
 ei olevat üalgi midagi näpanud. Ha-
 raku ka tema kohe kirjutama!
 Paimliselt on su vend mulle palju
 rakkunud. Lapsed, rutake kohe klassi

desse! Õus tema õppigu veel! Põtan
aga ruttu tagasi! Alles viimisel af
jal olen ma elu tundma õppinud.
Läppige ka nooremad lapsed
ehtasid! Poisid, müüd hakan
se visadusega tööle! Meie lehm di
sattunud võõrasse darja. Ka te
leppigu vähesusega! Meie sõber olevat
utanud koju. Pakkuge ka nemad oma
abi! Mehed otsivad uppunud sõdur
it. Hüppa, kuid õpi ka! Su õde
oli noppinud lõhnavaid lilli. Arge
rikkuge me rahu! Poor linnuke oli
kukkunud pesast maha. Künane te
ma, sest ta on tugevam! Innetuse lä
bi teeninud rahju ulatab üle tu
hande marga. Arge kiippuge süütu ini
mese kallale! Meie venna tervis on jõud
sasti kosuma hakanud.

161; 163 f.
166; 167

Harjutus №6 (161).

Raha teenida ei ole raske, ras-
ke on raha hoida. Paljud armas-
tarvad mängida oma tervisega. Kiks
ei arstita juba lapsunese silmi?
Meil ei magata üle seitsme tun-
ni. Armas on istuda puude vilas.
Kuu, siin ei ole häa magada!
Kurbuses ei naerda mitte. Kas soo-
vid minuga rammus katsuda? Lap-
sune, ära laskuta pütsa! Lapsune,
lase pütsal laskuda! Kas noid suu-
davad sulle ka naitsel pannuda?
Kiks ei pakuuta võõrastele istet?
Liseldes ei teenita raha. Kuu,
ma ei saa praegu ühtki selget mõ-
tet tabada. Ipetaja puudusel ei
õpita meil käsitööd. Mu vend ka-

vatset õppida ülikoolis keemi-
at. Poised armastavad aedroi-
gastel rippuda. Ka ma ei viitsi
su juust plettida. Ara uputa
raest looma! Mu sünnolen ei to-
hiks su tuju rikkuda. Kodani-
ku õigusi ei tohi keegi räärida.
Mõistlikus peres ei lööbita. Mis
mul sääal enam rääkida! Poiss,
nii ei räägita minuga! Meil ei
minda pidule. Kagu mullda,
neil ei panda huvireisi toime.
Miks ei müüda mulle tooreid
marju?

Harjutus Nr. 7. (163).

Tore tänn oli rakendatud vank-
ri ette. Jätame juba hooplemi-
se, sest on juba küllalt hoobel-
dud. Koristatud ja puhasta-
tud vilja on sada puuda. Et-
te pandud küsimused sünnitasid
palju lõbusat meeleolu. Kohanege
na kitsendatud oludele! Need on ju
meie tuntud noored viuldajad. Tä-
na ei ole veel midagi huvitavat lau-
suda. Aja puudusel ei näida rohelises.
Need puud on minu istutatud. Lõ-
na-kuulmata last oli küllalt noo-
ritud. Üleskutse oli mitmes lehes
avaldatud. Tä on tööliseks kaubeldud.
See maja on juba müüdnud. Ülesan-
ne oli valesti lahendatud. Tä suust

ei kuulnud ühtki sõna. Nüest
etlevõttest on juba kõneldud ja
kõneldakse veelgi. Soendatud supid
kanti lauale. Arge minge, saäl on
juba magama mindud. Põld on
juba üles äestatud. Pannakse
haigeid silmi on juba arstitud.
Kas on kiri juba ära saadetud?
Kuhu on mu kepp peidetud? Kas
on leping juba kinnitatud? Kuid
on muudugi ta tuju rikunud!
Pannuveret on ka meil etendatud.
Tulnud teed mindi tagasi. Eba-
usklikeudel aegadel on kardetud
tonte ja on antud nõiansigu vaina-
dele au. Katkine ruup oli kummuli
poordud. Kas on juba nõutud talt all-
kiri? Saäl olevat must palju naerdud.
Arakadunud vang olevat juba tabatud.

8

Harjutus N° 166 (8)

Kuumal ajal tükkivad seed
d lõmpidesse. Kollalettükkivad kor-
rad peletati eemale. Kas väledat
tüdrukut nopivad marju. Mar-
ju noppivad lapsed olid väga
väledad. Tüdrukud pletivad juuk-
seid. Panikuid plettivad tütar-
lapsed istusid kivil. Marjad ra-
puvad korvis konnu. Glupuid rii-
nuvad isikud toimetati politseisse.
Lapsukese rippuvad juuksed män-
givad tuulega. Spilased säpivad
ka mitmesuguseid iluasju. Tüdru-
kid klopivad vaipu. Käknivad
i lapsed joonsid ähvides tuppa. Tuk-
nuvad hobused seisis longus päidega.
Lumedad tähed tukuvad taevarõõvil.

Käljased noerad lanuvad lanet.
Joobunud isikud rikuvad ikka kor-
da. Kallalekippuvad noerad ei olegi
iganord kurjad. Ettekuulutused kip-
uvad täide minema. Puude küljes
ripuvad veel mõned üksikud koltu-
nud lehed. Yluasju säppivad isi-
kud on sageli kunstnikud. Linnu-
nokivad tēri. Jubelelad kuju tūki-
vad mu silmade ette. Paid lūki-
vad praegu õunu nööri otsa.

Etteütlus R. 9 (W7) -
Mõnedki (missugused?) marjad sat-
tuvad lindude nokka. Mere (tekk?)
(missugust?) tunkuvat pinda saab her-
va näha. Muttivad (missugused?) kala-

rid ilmusid nähtavale jõe-kääru tas-
 gant. Täevaramaal sätliivad (missugu-
 sed?) tuled meeldisid ka mulle. Ke-
 li nobedat neitsit nopivad (mis tee-
 vad?) nelke. Kaugel täevaramaal
 (mis teevad?) sütivad tuled. Glukku-
 rad (missugused?) paadid loodi kaldale.
 Pastu arent kukuvad (mis teevad?) ük-
 sikud vihmapiised. Tekkivat (missugust?)
 allikat ei saa sulguda. Täevas tuku-
 vad (mis teevad?) verised pilved. Pihma
 järele tekkivad (missugused?) loigud kao-
 vad ruttu. Hoolega õppivad (missugust?)
 last ei tohi segada. Virgasti õppivad
 (missugused?) lapsed teevad ka õpetajaile
 rõõmu. Virgad õpilased õpivad (mis tee-
 vad?) sundimata. Hednik raius puu
 küljest kolm (missugust?) rippuvat oksa.

Panadni inimesed (mis teevad?) hepi-
vad sageli. Küttivad (missugused?) kul-
lid lendlesid õhustikus siblivate
kanaeste kohal. Kalarid päätsid
kolm (missugust?) uppurat suplejat.
Kergejalgsed lapsukesed (mis teevad?)
tipivad noolist koju. Üle tumeda müt-
sa (mis teevad?) ripuvad hallid pilved.
Ära ärrita (missugust?) lannuvad noe-
ra!

Harjutused 10. (170).

Ärgu tuldagu siin asju paran-
 dama süüdistamisega! Paadatagu
 enne, otsustatagu siis! Lubatagu mul
 veel paar sõna uue ettevõtte kohta
 avaldada! Pandagu rohkem ka mu
 seletusi tähele! Kõeldagu seda kau-
 sa ja ärgu varjatagu seisukorda!
 Kogutagu kodumaa ajaloo mäles-
 tusi, pandagu kirja, mis meie iga-
 nes läbi elanud, kirjutatagu elumä-
 lestusi! Tuulutatagu sagedamini
 magadistube ja üldse kõiki eluruu-
 me! Tulega ümberkäimises oldagu
 eelvaatlik! Kõeldagu enne suuri
 mõtteid ja tuntagu suuri tundmusi
 ning leitaagu siis vastavad sõnad! Ka-
 rastatagu oma keha kehalikkude

liigutuste abil! Saadagu juba a-
ru mu kibedast seisukorrast! Arata-
tagu lastes mitmesuguseid huviseid!
Hüüdagu kohtika pärisomanduseks!
Argu oodatagu talt suuremat toetust!
Pastutusrikkas ülesandes teilitatagu
tase ja targu! Katsutagu ka siin
ahvardavat hädasõitu nõualdada!
In keegi kogemata mõnd hapet sisse
rõtnud, siis antagu talle söögi-soo-
dat veega või piimaga segatult, paku-
tagu palju liiget vett juba ja ärr-
tatagu ta nohe orsele näpuga kur-
gus rõdistades! (Baldrock)

Harjutus N° 12 (183).

Kaks haavatut paigutati haigemaia. Kaks haavatud sõdurit paigutati haigemaia. Kuis on siis su kaks armastatud? Kuis on siis su kaks armastatud sõpra? Paenlane kaotab kolm haavatut ja kaks surmatut. Sadanded haavatud ja surmatud lamasid plahvatusse järele maas. Kuhu läksid karistatud poisid. Mu meeleolu oli kaht karistatud nähes väga rõhutatud. Arst ravitseb ta vigastatud sõrme. Tervitati soojalt kihlatud neiu. Ei minski jõud suu tehtud tegematus. Klüünisusse toodi neli vigastatud. Külalised tervitasid kihlatut. Poisid olid õp-
is rõhutatud ja vaevatud. Täna on

tünn tööd tehtud. Tundus midagi kurba ning maha jäetud. Aida-
ne ometi toota vaevatud ja rõhu-
tud. Tagaajetud joonsid hirmuga
metsa. Püppa kutsuti kaks külmel-
tut. Püppa kutsuti kaks külmeta-
tud reisijat. Korda rikkusid kolm
joobunud. Korda rikkusid kolm joo-
bunud isikut. Kõin mõtsid tera-
rate pilkudega tulnud. Kõni peab
joobunud surnuks. Tänavalt korista-
ti kaks nälginut. Inimesed otsivad
uppunud. Holm väsinud valvurit val-
vavad surnud. Põlginud inimesed
olid väga lühjad ja tusased. Spilare
tihedad salgad püreesid lahunenud. Kõne-
des tuletatati meelde hõõtahtlinnu
kadunud. Inimesed otsivad uppunud

taluniku. Äge äratage üles väsinud.
 Meie peres on neli täiskasvanut. Kaks
 elatanud kerjajad paluvad abi. Lõrnut
 ei saa enam arstida. Kes on mu
 kadunud taskuraamatut näinud? Mitu
 elatanud on teie peres? Lõrnut inimest
 ei arstita. Ka mina läisin koolnust
 vaatamas. Lõhkunud sõbrad jätsid järe-
 le väga häa mälestuse.

Harjutus N° 175.
 Ärgem elagem kõlbamatut elu! Aida-
 ne pisut toda oskamatut meest!
 Lõgematud varad peituvad raamatu-
 tes. Kaks süütud isikut vabastati vang-
 last. Midagi arusaamatut oli ka rübe-
 das jutus. Pististi sallivad nad mind
 sõda kui paratamatut. Ja inetud

kaelanõristid sünnitasid toreid
raginat. Pime kandis jalutut, jalutu
juhatus pimedat. Me laulame sõna-
tud laulu seistes me elutee eel. Sün-
on mulle palju seletamatut. Ka mina
igatsen näha ääretud merd! Need on
ju väga laimatud palitud. Ihi pois-
õudne rutata koju pini hingetud
teed. Aidake toda armetut ja abi-
tut! Poisi leegitud ja osavõtmatud sil-
mad vahtisid alla. Raske karistus ootab
toda meeletud isikut. Jälle tulevad
need tüütud isikud. Ma ei igatse nen-
de ilutud etendust näha. Üleannetud
poisid vallatasid. Kõhetud pund raiufi
maha. Pärast tagajärgitud, noosvõlbimist
lahkusid kõik tibuselt. Arge ostke nü-
sugust maitsetud mööblit! Me laulame sõ-
natud laulu kõndides lippude eel. Lõpmatud valud
tõidid mu südant.

Harjutus Nr. 176

Ta on ju katkeltunud lollpää.
 Jalakond noori istub ristteel. Kes
 on too hulljulge poisilaps? Linnad
 on meie väimlise elu keskkohtad.
 Haljad vasknastrulid sätendasid
 aina. Site küljes säravad kristall-
 selged vihmapiisad. Kas olete juba
 allkirja andnud? Lõpplause mõttest
 ei saa ma hästi aru. Mul pole narr-
 mänguks sinuga aega. Tüdruk tõi
 lapsuse kättpidi tuppa. Maanera
 ümbritseb õhkkond. Jalgpalli võist-
 lus keskkoolide vahel katkestati pi-
 marduse tõttu. Kalur kallab kalad
 võrknotli. Päine tippjalg kukkus vet-
 te. Piskikivi paisati üle müüri. Võrk-
 kün ripub punde vahel. Suuri kalu

püütakse harvõrkudega. Mu ema
ostis lillkapsaid. Kurnkont teeb
vurra-vurra. Mõne vabadiku elukor-
ter on keskkülalt versta kolm-neli
eemal. Maisamaa üldine keskkõr-
gus on 820 meetrit. Altkoa vanane tu-
li meile. Pullypuu pandi paadi-
la. Tehase albruumis oli väga soe.
Kes on too punnsilmne poiss? Ja un-
este jäi ta tummtõsisena vähene-
vat küünalt vahtima.

Harjutus Nr 186

Koor, kus naiste ja meeste hääled nii
mõjusalt ühinesid, mõjus väga impeer-
rivalt. Tehet, mille abil lehtakse ühe-
suguste tegurite korruutis, nimetatatakse
astendamiseks. Koored, kes te ise nagu

linnukesed, tehke lindudele elumajad
 valmis! See eest, mis suured varasta-
 vad, küll tihti väinud kolni saavad.
 Lamp, mille klaasja kuppel puruks
 löödud, suitses laual, tuba ruske,
 nõgise hämarusega täites. Just see,
 et ma iial looma ei ole lasknud,
 rikkus kõik. Lõugisel, kui merel tihedad
 udud ning tormid, on leetseljanud laev-
 nikkudele kardetavad. Töö, mis siin sin-
 nib, on väga vastutusriikas. Sel kohal,
 kus laev praegu ühe otsaga põhjas,
 on umbes seitse meetrit vett. Kuidas se-
 da nii põrutavat nõuet, kõiges elus ja
 looduses igapäev korduvat, ometi lähe-
 le ei ole pandud. Kumbid, mida meie
 tarvitame, on araablastelt laenatud. Endis-
 tele rentnikkudele, kel oma inventaar,

antakse pannumise juures esõigus.
 kokkulepe, mille nad teinud, ei maks-
 vat enam. Aurulaev, mis sadamast
 välja sõitis, jõuab tunnis keskmiselt
 kümme kilom. edasi. Häsi, mis hälli nii
 gutab, valitseb kogu maailma. Inimesed,
 kes elavad mere ääres, püüavad kaalu-
 da. See talu, kust ta vanemad elasid, on ju-
 ba mündud. Aurik, mis jaoolude tõt-
 tu kauemat aega teel rübis, jõudis er-
 sadamasse. Päevanord, mis kahensa
 punniti sisaldas, võeti vähese täielendu-
 sega vastu.

H. K. L. P.

28,19,6 4
 1568 7
 392
 448,8